

Suriye Üç Aylık Değerlendirme Raporu

Ocak – Mart 2026

I. Genel Özet ve Değerlendirme

Ocak–Mart 2026 dönemi, Suriye sahasındaki güç dengelerinin yeniden şekillendiği ve devlet inşası sürecinin kritik bir eşiğe ulaştığı dönem olmuştur. Bu süreçte özellikle Fırat'ın doğusunda yaşanan gelişmeler Suriye hükümetinin, toprak bütünlüğünü yeniden tesis etme yönünde önemli bir ilerleme kaydettiğini göstermektedir. SDG ile yürütülen ancak tıkanan entegrasyon süreci, sahadaki askerî baskı ve Arap aşiretlerinin mobilizasyonu sayesinde yeni bir aşamaya taşınmış; bu durum SDG'nin kurumsal yapısının çözülmesini ve YPG dışındaki unsurların ayrışmasını beraberinde getirmiştir. Böylelikle Suriye hükümeti, Arap çoğunluklu bölgelerde kontrolün tamamına yakınına sağlamıştır.

Buna karşın ABD ve İsrail'in İran'a yönelik askerî müdahalesi sonucu patlak veren bölgesel kriz, Suriye'yi dolaylı ancak çok boyutlu bir şekilde etkileme potansiyeline sahiptir. Suriye hava sahasının dış aktörler tarafından kullanılması Suriye'nin egemenlik kapasitesine dair zafiyetlerini ortaya koyarken, Körfez ülkelerinden gelecek ekonomik beklentilerin de sekteye uğrama ihtimali Suriye'nin yeniden imar sürecine ilişkin belirsizlikleri artırmaktadır. Ayrıca İranlı Kürt grupların olası rolü, Suriye'nin YPG ile olan entegrasyon süreciyle de ilintilidir. Suriye ordusunun yeniden yapılandırılması süreci devlet inşasının merkezinde yer almaktadır. Farklı silahlı grupların tek bir ordu olarak toplanmasına yönelik adımlar önemli olmakla birlikte, yapısal düzenlemeler ve kurumsallaşma çabaları da devam etmektedir.

II. Fırat'ın Doğusundaki Dönüşüm

1. Genel özet

- Suriye hükümeti ile SDG arasında yaşanan gerilim sonucunda, Suriye hükümeti Halep'teki Eşrefiye ve Şeyh Maksud mahallelerini kontrol altına aldı. SDG'ye bağlı silahlı gruplar bölgeden çekilmek zorunda kaldı.
- Deyr Hafir için yapılan geri çekilme anlaşması, süreç ilerlerken sabote edildi. SDG tarafından kurulan pusu sonrasında büyük çaplı çatışmalar yaşandı ve Suriye ordusu Tabka hattı üzerinden Fırat nehrine kadar ilerledi.
- Suriye Cumhurbaşkanlığı Aşiretlerle İlişkiler Özel Temsilcisi Ahmet Zakur'un çağrısı sonrasında, Fırat'ın doğusundaki Arap aşiretleri genel seferberlik ilan etti. Aşiret güçleri SDG'yi kendi bölgelerinden çıkardı.
- ABD arabuluculuğunda Suriye hükümeti ile SDG arasındaki varılan anlaşmalar, Kandil kadrolarının itirazları sebebiyle uygulanamadı. Nihayetinde 29 Ocak tarihinde bir anlaşmaya varılabildi.

- Anlaşmaya göre SDG'nin, Suriye ordusunda bir tümen içerisinde üç tugay ve Halep'teki bir tümen içerisinde bir tugay olacak şekilde merkezî orduya entegre edilmesi kararlaştırıldı.
- Yapılan entegrasyon anlaşması gereğince Suriye hükümetine bağlı İç Güvenlik Güçleri; Haseke, Kamışlı ve Ayn el Arab kentlerinde bir noktaya konuşlandı. Askerî unsurlar cephe hatlarından çekildi.
- Fırat'ın doğusundaki petrol ve gaz sahalarının tamamı Suriye hükümetinin kontrolüne geçti. Sınır kapıları ve havalimanlarının devri ile sivil kurumların entegrasyonu ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.
- Bölgede konuşlu Amerikan askerleri Suriye'den tamamen çekilme sürecini tamamladı.
- DEAŞ'lı ailelerin olduğu El-Hol kampı, Suriye hükümetinin kontrolünde kapatıldı. Aralarında Suriye vatandaşlarının da bulunduğu 5500 civarındaki DEAŞ mahkûmu ise ABD tarafından Irak'a tahliye edildi.

2. Neden Önemli?

Suriye hükümeti ile SDG arasında varılan 10 Mart 2025 tarihli entegrasyon anlaşmasının SDG tarafından uygulanmaması, Suriye'nin toprak bütünlüğü ve devletin askerî nizam üzerindeki tekeli noktasında ciddi bir tehdit arz ediyordu. Ayrıca bu durum, Fırat'ın doğusunda yaşayan ve bölge nüfusunun yaklaşık %80'ini oluşturan Arap halkı için de sürdürülemez bir durumdu. SDG'nin maksimalist tutumu sebebiyle ilerlemeyen bu süreç, Suriye hükümetinin ve Arap aşiretlerinin askerî müdahaleleri sonucunda belli bir mesafeye getirilebilmiştir. Yeni oluşan durumda, SDG'nin fiili varlığı sona ermiş ve SDG bünyesinde bulunan YPG'li olmayan tüm unsurlar SDG saflarından ayrılmıştır. Ayrıca kontrol alanı olarak Tel Temr-Haseke hattı ile Kamışlı-Haseke-Cevadiye üçgeni haricinde kalan Arap yoğunluklu tüm bölgeler Suriye hükümeti tarafından kontrol altına alınmıştır. Suriye güçleri, Fırat'ın doğusunda yer alan herhangi bir Kürt yoğunluklu bölgeye girmemiştir. Her ne kadar YPG terör örgütü tarafından Araplara yönelik insan hakları ihlalleri ve savaş suçları işlenmiş olsa da, Suriye ordusunun bu tutumu sayesinde etnik temelli olası gerilimlerin büyük oranda önüne geçilmiştir.

III. İran Savaşı

1. Genel özet

- ABD ve İsrail ortaklığında İran'a yönelik kapsamlı saldırılar düzenlenmiştir. İran'ın dini lideri Ayetullah Ali Hameney öldürülmüştür. İran'a karşı başlatılan savaş, bölgedeki Körfez ülkelerine de sıçramış ve dünya enerji arzı için kritik bir deniz geçiş noktası olan Hürmüz boğazı İran tarafından fiili olarak kapatılmıştır.
- İsrail Hava Kuvvetleri, İran'a yönelik gerçekleştirdiği saldırılar için Suriye hava sahasını kullanmaktadır.

- İran tarafından gönderilen balistik füzeler, İsrail güçlerince Suriye hava sahası üzerinde imha edildiği için parçalar Suriye'nin güneyine düşmektedir.
- Yine İran tarafından Türkiye'ye doğru gönderilen balistik füzeler NATO güçlerince engellenmiş, bu füzenin parçaları da Suriye'nin kuzeyine düşmüştür.
- Suriye hükümeti yayınladığı resmî beyanatta; İran'ın, Körfez ülkelerine yönelik saldırılarını kınarken, İsrail ve ABD'nin İran'a yönelik saldırılarına dair herhangi bir açıklama yapmamıştır.
- Suriye'nin kendine ait bir hava savunma sistemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla Suriye hükümeti, İsrail'in gerçekleştirdiği hava sahası ihlallerine doğrudan müdahale edemezken bu konuda diplomatik olarak BM nezdinde de İsrail'e yönelik herhangi bir protestoda bulunmamıştır.
- ABD'nin İran'a karşı Kürt silahlı yapıları kullanma fikri; IKBK yönetiminin tutumu, bölgesel dengeler, İran'daki Kürt grupların iç dengeleri ve kapasitelerinin boyutu sebebiyle rafa kaldırılmıştır. Ayrıca bu fikri; PKK terör örgütünün İran kolu PJAK'ın, Suriye kolu YPG'nin ve Kandil yönetiminin de reddettikleri aktarılmıştır.
- Hizbullah'ın İsrail'e yönelik havan ve füze saldırıları olmuştur. İsrail ise Lübnan'ın güneyine ve Beyrut'un banliyösü olan Dahiye bölgesine yönelik hava saldırıları gerçekleştirmiştir. Lübnan'da yüzlerce sivil ölümler binlerce sivil de yerlerinden edilmiştir.

2. Neden Önemli?

Suriye, her ne kadar bu güncel savaşın bir tarafı olmasa da İran'a karşı ABD ve İsrail'in saldırıları Orta Doğu'daki genel güç dengelerini ve bölgesel güvenliğini olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla Suriye de bu savaştan etkilenmektedir. Genel jeopolitik dengeye ilaveten, savaşın doğrudan Suriye'yi etkilediği üç farklı alan bulunmaktadır. Birinci belirgin etkisi; ABD'nin, Kürt grupları İran'a karşı askerî olarak kullanma fikriyle belirginleşmiştir. Nitekim böyle bir hareket hem genel olarak hem de PKK üzerinden özel olarak Suriye'deki YPG unsurlarının entegrasyonunu ve Suriyeli Kürtlerin devlete karşı bakış açısını etkileme potansiyeline sahiptir. İkinci etki ise; Lübnan'daki gerilim ve olası göç hareketleri üzerinden gelebilir. Üçüncü etki ise; Suriye'nin yeniden imar süreci ve ekonomik kalkınması için hayati öneme haiz Körfez sermayesinin ve yatırımlarının bu savaş sebebiyle akamete uğraması ihtimalidir.

IV. Suriye Ordusunun Reformu

1. Genel özet

- 2024 yılı aralık ayından bu yana rejimin çöküşü ile beraber Suriye'deki yeni dönemin en kritik başlıklarından biri, askerî kurumların yeniden inşası meselesi olmuştur.

- Suriye Savunma Bakanlığı, çok sayıda silahlı grubun bulunduğu parçalı ve bölgesel güvenlik ortamında askerî gücün tek elde toplanması ve merkezî bir komuta yapısının oluşturulması amacıyla kapsamlı bir yeniden yapılandırma süreci başlatmıştır.
- Bu süreç kapsamında, 130'dan fazla silahlı grubun Savunma Bakanlığı çatısı altında birleştirilmesi hedeflenmiş ve bu yapıların bölgesel, etnik ya da ideolojik farklılıklarına bakılmaksızın tek bir askerî hiyerarşi içinde yer alması esas alınmıştır.
- Özellikle SDG'nin entegrasyon sürecine ilişkin belirsizlikler, askerî birliğin sağlanması açısından önemli bir sınama olmaya devam etmektedir. SDG mevzusu diğer grupların birleşmesinden farklı yürüyen ve daha ilk aşamalarında olan bir süreçtir.
- Yeni askerî yapının inşasında rütbe sistemi, komuta kademesi ve personel yapısına ilişkin düzenlemeler öne çıkmaktadır. Bu bağlamda hem eski rejimden ayrılan profesyonel subayların yeniden sisteme dâhil edilmesi hem de sahada öne çıkan yerel komutanların askerî eğitim süreçleriyle kurumsallaştırılması hedeflenmektedir.
- Devrim öncesi rütbelere ve alınan eğitimlerle devrim sürecinde kurulan askerî akademilerde verilen eğitimler, rütbe belirleme aşamasında tanınmaktadır.
- Devrim sürecinde öne çıkmış, güç ve etki kazanmış fakat askerî eğitimi veya rütbesi olmayan kişilere yönelik istisnai atamalar, kurumsal standartlar arasındaki dengenin korunmasını zorlaştırmaktadır.
- Zorunlu askerliğin uygulanmaması sebebiyle gönüllülük esasına dayalı, daha küçük ancak daha profesyonel bir ordu modeline geçiş hedeflenmektedir.
- Sadece askerî kapasitenin artırılmasını değil, aynı zamanda yeni bir ulusal askerî doktrinin ve disiplin anlayışının inşa edilmesi noktasında çalışmalar devam etmektedir. Bu çerçevede eğitim süreçleri ve normlar oluşturulmuştur. Eğitim süreçleri büyük ölçüde merkezileştirilmiştir.
- 2026 yılı başında Fırat'ın doğusundaki operasyonel pratikler, önceki dönemlerdeki askerî gücün kullanımından ziyade, yönetimine dayalı daha kontrollü ve kademeli bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir.
- Ordu içerisindeki hiyerarşi, tümen ve tugayların dağılımı netleştirilmiş ve nizami bir ordu kurma noktasında önemli ilerlemeler kaydedilmiş ve bu konudaki yapısal şema oturtulmuştur.
- Suriye Savunma Bakanlığına bağlı Suriye'nin farklı bölgeleri için farklı yardımcıları atanmıştır. Atanan yardımcıların ortak özelliği Suriye devrimi süresince öne çıkmış figürlerden oluşmalarıdır. Bunun tek istisnası Doğu Bölgeleri Komutanı ve Savunma Bakan Yardımcısıdır. Nitekim o pozisyon SDG ile yürütülen entegrasyon süreci bağlamında belirlenmiş ve YPG'den Sipan Hemo bu makama atanmıştır.

- Ordu içerisindeki eksiklikleri tespit etmek ve durum değerlendirmesi yapmak için Suriye Savunma Bakanlığı tarafından özel yetkili bir komite oluşturulmuştur.

2. Neden Önemli?

Suriye ordusunun yeniden yapılandırılması, devlet inşası sürecinin merkezinde yer almaktadır. Zira uzun yıllar boyunca rejimin bir aracı olarak işlev gören Suriye ordusunun yeni dönemde ulusal, profesyonel ve sivil denetime açık bir kuruma dönüşmesi, ülkenin istikrarı açısından belirleyici olacaktır. Bu bağlamda Suriye devrim sürecinde ortaya çıkan farklı silahlı grupların tek çatı altında toplanması ve komuta birliğinin sağlanması, devletin güç kullanma tekeline yeniden kavuşması açısından ciddi önem arz etmektedir. Bununla birlikte, entegrasyon sürecinin eksik kalması ya da istisnai uygulamaların yaygınlaşması, yeni askerî yapının kurumsallaşmasını zayıflatabilir ve ilerleyen dönemde yeni parçalanma risklerini beraberinde getirebilir. Aynı şekilde askerî disiplinin kalıcı bir kurumsal kültüre dönüşmemesi halinde, Suriye'deki kazanımların elden çıkma ihtimali artabilir. Son olarak Savunma Bakanlığının, dış aktörlerle kurduğu ilişkileri dengeli bir şekilde yürütmeye çalıştığı görülmektedir. Bir yandan askerî kapasitesini geliştirmeye çalışırken diğer yandan da siyasi bağımsızlığını korumaya çalıştığı gözlemlenmektedir. Suriye ordusu, devletin sadece güvenliğini sağlamak için değil aynı zamanda bir aidiyet kimliğinin oturması açısından da önemlidir. Suriye halkının geçmiş tecrübeleri düşünüldüğünde askerî reform sürecinin başarısı, yalnızca teknik düzenlemelere değil aynı zamanda şeffaflık, hesap verebilirlik ve sivil denetim mekanizmalarının güçlendirilmesine de bağlıdır.

V. Türkiye Açısından Önemi

1. Fırat'ın Doğusundaki Dönüşüm

Türkiye açısından bakıldığında Fırat'ın doğusundaki güncel durum ve YPG/SDG konusu en önemli gündem maddeleri arasında yer almaktadır. Nitekim Türkiye'nin ulusal güvenliği açısından Fırat'ın doğusundaki eski statükonun sürdürülemez olduğu birçok kez Türk makamlarınca dile getirilmiştir. Bu bağlamda Suriye hükümetinin neredeyse Arap çoğunluklu tüm bölgeleri kontrol altına alması, Türkiye açısından son derece olumlu bir gelişme olmuştur ve Türkiye'nin ulusal güvenliğine dair endişelerini azaltmıştır. Ancak yaşanan son gelişmelerin genel ulusal güvenlik boyutundan öte, dönemsel ve güncel etkisi olmuştur. Türkiye'nin yürüttüğü 'Terörsüz Türkiye' süreci, PKK'nın silah bırakma ve kendisini feshetme aşamaları Suriye'deki konjonktür sebebiyle ciddi anlamda zorlanmaktaydı. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından hazırlanması beklenen yasal düzenlemenin çıkarılması, Suriye'deki SDG'nin entegrasyon sürecinin tıkanması sebebiyle ciddi tartışmalara neden oluyordu. Bu bağlamda Suriye'deki gelişmeler, hem Türkiye'nin Suriye noktasındaki kaygılarını büyük ölçüde gidermiş oldu hem de Türkiye'nin bölgeye doğrudan müdahil olmamasıyla sürecin bozulması engellenmiş oldu. Suriye hükümetinin Fırat'ın doğusundaki başarısı ve entegrasyon sürecini yeniden başlatan hamleleri, Türkiye açısından sürece can suyu verdiği ifade edilebilir.

2. İran Savaşı

İran savaşının; Suriye'ye yukarıda bahsettiğimiz dolaylı üç etkisi, aynı zamanda Türkiye'yi de dolaylı olarak etkilemektedir. Suriyeli Kürt yapıların ve özellikle PKK terör örgütünün Suriye kolu YPG'nin tutumu, Türkiye'de devam eden 'Terörsüz Türkiye' sürecini de benzer şekilde etkileyecektir. YPG'nin; PJAK dâhil İranlı Kürt yapılarla birlikte ABD ve İsrail adına, İran rejimine karşı vekil güç olmayı reddetmesi, PKK ile yürütülen süreç açısından umut vaat etmektedir. Nitekim PKK bünyesinde, en Amerikancı ve İsrail'e en yakın kanadın YPG olduğu değerlendirilmektedir.

Lübnan'dan Suriye'ye doğru yaşanabilecek olası bir göç dalgasının, Türkiye'ye doğru bir göç baskısı oluşturması muhtemeldir. Nitekim küçük ölçekli de olsa önceki yıllarda böyle bir baskı oluşmuştur. Ayrıca böyle bir göç, Suriye'deki konut arz talebini arttıracak için Türkiye'den Suriye'ye geri dönüşleri de olumsuz etkileyecektir. Ekonomik etkileri bağlamında ise, Arap devletlerinden beklenen yatırımların sekteye uğraması, Suriye'nin yeniden imar sürecinde Türkiye'nin üzerindeki yükü artırabilir ve Türk şirketlerinin erişebileceği finansal kaynakları sınırlayabilir. Ancak bu durum, Suriye ekonomisinin Türk sanayisine bağlı bir yan üretim alanı olma haricindeki alternatiflerini sınırlayacaktır. Böylelikle Türkiye'nin Suriye ekonomisindeki payının büyümesi beklenebilir.

3. Suriye Ordusunun Reformu

Suriye ordusunun muhtevası, kimliği, ideolojisi, kapasitesi ve profesyonelliği gibi konular Türkiye'yi doğrudan ilgilendiren konulardır. Normal komşuluk ilişkilerinden kaynaklanan ilgiye ek olarak bu durum Türkiye'nin; Suriye'de devam eden askerî varlığı, Suriye ile olan askerî işbirliği, Suriye ordusuna verdiği askerî eğitim ve destek açılarından önem arz etmektedir. Jeopolitik olarak da Orta Doğu'daki güç dengeleri açısından Suriye ordusunun kapasitesi ve Türkiye ile olan askerî ittifakı önemli bir etkidir. Nitekim bu askerî işbirliği bölgedeki güç dengelerini doğrudan etkilemektedir. İki ülke arasında kurulan dostluk ve giderek güçlenen askerî ilişkilerin devamı açısından Suriye ordusunun gelişimini anlamak önemli olacaktır. Ayrıca SDG'nin entegrasyon sürecinin ilerleyişi, sınırları ve kapsamı noktasında da yeni ve daha önce tecrübe edilmemiş alanlar ortaya çıkmaktadır. Bu yeni alanlar iki ülke arasındaki askerî ilişkilere farklı bir boyut kazandırmaktadır.

VI. Temel Eğilimler ve İleriye Dönük Genel Öngörüler

Varılan entegrasyon anlaşması gereğince sahadaki süreç ilerlerken göreceli olarak daha olumlu ve iyimser bir tablo oluştu. Ancak YPG'nin, süreçteki en kritik safhalar olan orduya ve sivil kurumlarının devlete olan entegrasyonu konusundaki tutumu henüz netlik kazanmadı. Atamalar konusunda kat edilen mesafenin, sahadaki askerî kontrol ve yetki anlamında henüz sağlandığı söylenemez. Yetki alanlarının netleşmesi, sürecin önündeki en büyük engellerden biri olarak durmaya devam etmektedir. Nitekim SDG ile Şam arasında 'entegrasyon' kelimesine ilişkin tanım farklılıkları halen devam etmektedir. Ayrıca SDG'nin genel komutanı Mazlum Abdi'nin herhangi bir resmî statüsü olmaksızın, Şam tarafından resmî olarak atanan vali ve Savunma Bakan Yardımcısının üzerinde etki ve yetki alanına sahip olması, çözülmesi

gereken önemli bir sorundur. Buna ilaveten SDG/YPG bünyesinde, entegrasyon sürecini reddeden kesimler de bulunmaktadır ve süreci sabote etmeye çalışmaktadırlar. Bu bağlamda Kamışlı 'da, Suriye Genel Güvenlik Güçlerine yönelik düzenlenen saldırı ve Suriye bayrağına yapılan hakaret gibi önemli provokatif girişimler yaşanmıştır. Entegrasyon süreci yavaş da olsa ilerlerken sürecin başarısız olma ihtimali halen sürmektedir.

İran savaşının Lübnan'a da sıçraması ve orada yaşanan göç hareketliliği Suriye açısından kaygı vericidir. Lübnan'da hala Suriyeli mülteciler bulunuyorken ve Suriye, iç savaşın etkisinden hala kurtulamamışken Lübnan'dan gelebilecek mülteci dalgası önemli sorunlara yol açabilir. İlaveten, Lübnan'dan göç eden kesimin Şiilerden oluşması ve Hizbullah'ın güçlü olduğu yerlerden olması, Suriye için farklı meydan okumalar oluşturmaktadır. Ekonomik alanda ise, Suriye hükümetinin ortaya koyduğu yatırımlara dayalı vizyon ciddi olarak tehdit altındadır. Suriye'nin, Arap devletleriyle Türkiye arasında yürüttüğü denge politikasını ne denli sürdürebileceği önümüzdeki haftalarda kendini gösterecektir. Ancak; Arap devletlerinden gelen paraya dayalı 'Şam Ekonomik Modeli'ne karşın, Türkiye'ye entegre ucuz yan sanayi üretimi ve ithalata dayalı 'Halep Ekonomik Modeli'nin öne çıktığı söylenebilir.

Suriye ordusundaki reform sürecinin önümüzdeki aylarda devam etmesi ve ordu içerisinde önemli değişim ve dönüşümlerin yaşanması öngörülmektedir. Bu değişimlerin Suriye ordusunda yer alan ve devrim sürecinde öne çıkan farklı isimleri ne yönde etkileyeceği dikkatle izlenmelidir.

Suriye'nin önümüzdeki üç ay içerisinde en büyük odağının kendi iç dengeleri olacağı tahmin edilebilir. Bu bağlamda YPG'nin entegrasyon süreci, Ahmed Şara tarafından Suriye meclisi için 70 milletvekilinin atanması, Fırat'ın doğusundaki seçimlerin yapılması ve Suriye meclisinin çalışmalara başlaması gibi konular yer alması öngörülmektedir. İlaveten, Suriye hükümet kabinesinin değişeceğine dair söylentiler doğrultusunda bir değişim ve dönüşümünün yaşanıp yaşanmayacağı da gözlemlenmelidir.